

Overweging bij Marcus 10, 35-45

‘Toen kwamen Jakobus en Johannes naar Jezus toe en zeiden: “Meester, wij willen dat U voor ons doet wat wij U vragen.” Ik merkte dat ik mijn wenkbrauwen optrok. Als mijn kinderen op die manier iets komen ‘vragen’, kunnen ze er donder op zeggen dat het antwoord ‘nee’ is. ‘Hoor ik een vraag?’ is mijn reactie dan meestal, en dan kunnen ze het nog een keer proberen. Gelukkig voor de leerlingen is Jezus minder vervelend dan ik ben, en gaat hij gewoon in op wat er gezegd wordt.

Maar eigenlijk gedragen de leerlingen zich door de hele tekst heen als een stel kinderen dat op schoolreisje gaat: een paar leerlingen probeert bij de meester onderhands te regelen dat zij straks in de bus de beste plaatsen krijgen, de rest van de klas is boos want dat is niet eerlijk en eigenlijk waren ze zelf graag op dat idee gekomen, en als de meester vraagt of ze überhaupt wel weten hoe hoog die achtbaan is en dat ze waarschijnlijk kotsmisselijk zullen worden, roepen ze zonder een seconde te aarzelen: Nee hoor!

Het zijn net mensen, die leerlingen van Jezus. En misschien begrijpen we hen ook beter als we naar de context van dit verhaal kijken. Jezus en zijn leerlingen zijn namelijk op weg naar Jeruzalem. “De leerlingen waren ongerust, en ook de mensen die hen volgden waren bang.”, staat er in de verzen die aan dit verhaal vooraf gaan. En in plaats van hen gerust te stellen, vertelt Jezus doodleuk wat hem te wachten staat: “Ik zal worden uitgeleverd aan de schriftgeleerden en de farizeeërs. Ze zullen me ter dood veroordelen en uitleveren aan de heidenen.”

Ze zijn bang dus, de leerlingen. Zoals bekend is angst een slechte raadgever. Mensen die zich bedreigd voelen neigen er vaak toe om hun eigenbelang ongehinderd voorrang te geven. Denkt u nog maar even aan de massa’s wc-papier en desinfecterende handgèl die we met z’n allen aan het begin van de coronacrisis insloegen.

Jezus roept zijn leerlingen – en dat zijn wij – bij zich: “Jullie weten dat politici, koningen en andere machthebbers vaak met een ijzeren vuist regeren, en dat ze misbruik maken van hun macht. Sterker nog: hoe meer macht, hoe meer misbruik. Zo mag het bij jullie niet zijn: wie bij jullie groot wil zijn, moet een dienaar zijn. Wie de eerste wil zijn, moet zich achteraan in de rij opstellen.” Opvallend is dat Jezus níet zegt: dat mag je allemaal niet willen. Jezus weet maar al te goed hoe wij in elkaar zitten, hij wéét dat we graag de eerste en de beste willen zijn. Nét iets slimmer dan de collega’s, nét iets rijker dan de buurman. Als mijn kinderen weer eens de trap naar onze woning oprennen in een wedstrijdje om wie het eerste boven is, roept degene die verliest alsnog triomfantelijk: “De laatsten zullen de eersten zijn!” Ja, maar zo was het niet helemaal bedoeld..

Jezus kent ons hart, vaak beter dan wij het zelf kennen. “Als jij de eerste wilt zijn...” We hoeven niet anders te zijn dan we zijn, we mogen onszelf zijn bij God. Maar, zegt Jezus: hoe ga je om met dat verlangen? Welke plek geven we aan onze angst, onze woede, onze jaloezie, onze begeerte? Leer jezelf kennen, weet wat je beweegt. Als we onze gevoelens verstoppen, komen ze alleen maar op een ander moment, op een andere manier, weer boven water – en vaak heftiger dan gerechtvaardigd is. Herinnert u zich nog de laatste keer dat u uit uw slof schoot tegen iemand en later dacht: “Nou... dat had ook wel een beetje minder gekund...”? Zo iets.

Als we ons ervan bewust worden wat er in ons leeft, kunnen we er anders mee omgaan. Vaak worden we gewoon overweldigd door woede, of angst, of jaloezie – en dan is er weinig ruimte meer voor iets anders. Als we op zijn minst weten vanuit welke motieven we handelen, krijgen we opeens meer vrijheid. ‘Ik ben woedend’ is iets anders dan ‘er is veel woede in mij’. Dat laatste geeft ruimte voor ook nog iets anders. Misschien is er naast woede ook verdriet, of angst, of nuchterheid. Dan kunnen we kiezen of welke stem we het woord willen laten voeren.

Juist in moeilijke tijden, als de leerlingen bang zijn en zich zorgen maken over de toekomst, is dat wat Jezus hen - en ons - probeert in te prenten. Want het is juist in moeilijke tijden dat we ertoe neigen dit níet te doen. Als we bang zijn, kiezen we voor eigenbelang. Nee, zegt Jezus, juist dan horen we elkaars dienaar te zijn. Dit is de vrijheid die Jezus ons geeft, om niet te worden opgeslokt door je emoties en je driften maar in vrijheid te kiezen voor elkaar en voor de liefde.

Maar hoe dan? Helaas hebben mensen de uitnodiging om elkaars dienaar te zijn, vaak opgevat als een oproep zich te gedragen als een stoeptegels – waar iedereen overheen loopt. Maar dat is niet hoe een goede dienaar zich gedraagt. Denkt u nog maar even aan het schoolreisje: een goede juf of meester draagt ook niet de rugzakken van alle 30 kinderen en is binnen 5 minuten iedereen kwijt omdat geen kind naar hem of haar luistert. Nee: een goede dienaar bewaakt het evenwicht tussen het doel dat moet worden bereikt en wat de ander nodig heeft. Een goede juf of meester zorgt ervoor dat er niemand verdwaalt in het spookhuis, dat iedereen wat te eten en te drinken krijgt en dat ruzies worden opgelost. Een schoolreisje is pas echt geslaagd wanneer iedereen 's avonds veilig, moe en voldaan weer in zijn bed ligt – en dat geldt ook voor de juf.

Liesbeth Jansen